

„Teksty kultury uczestnictwa”

W dniach 7-8 listopada 2013 roku odbyła się konferencja „Teksty kultury uczestnictwa”, organizowana przez [Centrum Humanistyki Cyfrowej Instytutu Badań Literackich PAN](#) wraz z [Komitetem Nauk o Literaturze PAN](#). W skład komitetu organizacyjnego weszli: prof. dr hab. Andrzej Dąbrówka, dr Krzysztof Gajewski, dr Maciej Maryl, mgr Aleksandra Wójtowicz.

„Kultura uczestnictwa”, jako przeciwieństwo kultury konsumenckiej, analizowana jest najczęściej w perspektywie społecznej, a w centrum zainteresowania badaczy pozostają zachowania komunikacyjne samych uczestników (np. prosument, crowdsourcing). W jej obrębie dokonuje się także reinterpretacja i remediacja tradycyjnych form wypowiedzi — powstają specyficzne gatunki dyskursu elektronicznego, które wymagają analizy i opisu. Celem konferencji było zbadanie kultury uczestnictwa od strony jej wytworów. Uczestnicy przyglądali się tekstom powstającym w przeróżnych systemach semiotycznych i medialnych. W polu zainteresowania prelegentów znalazły się (m.in.) witryny internetowe, blogi, portale, serwisy społecznościowe, fora, grupy dyskusyjne, memy, czaty, netart, kompendia, gry, aplikacje, e-literatura... Szczególną uwagę poświęcono samemu pojęciu „tekstu kultury” w kontekście nowej sytuacji komunikacyjnej, wykorzystując do tego narzędzia literaturoznawcze, kulturoznawcze i medioznawcze.

Środa, 6 XI

W środę 6 XI 2013 r. odbyły się warsztaty towarzyszące konferencji – THATCamp Warszawa. Formuła THATCamp (The Humanities and Technology Camp) zakłada otwarte, bezpłatne i nieformalne spotkania poświęcone szeroko pojętym związkom między technologią a humanistyką. Dyskusja poświęcona była projektom informatycznym w badaniach nad literaturą i językiem. Podczas sesji warsztatowej prof. Włodzimierz Bolecki (IBL PAN) opowiedział o nowych metodach prezentacji wyników badań naukowych na przykładzie projektu *Sensualność w kulturze polskiej*, prof. Jerzy Tyszkiewicz (UW) przedstawił zmienne koleje losu programu edytorskiego „Magik”, dr Jan Rybicki (UJ) i dr Maciej Eder (UP) opowiedzieli o sukcesach i wyzwaniach stylistyki komputerowej, zaś dr Maciej Piasecki (PWr) zaprezentował projekty CLARIN-PL oraz plWordNet (Słowosieć). W sekcji krótkich, 10-minutowych prezentacji przedstawiono 12 kolejnych projektów. Szczegółowy program na stronie wydarzenia: <http://thatcamp.waw.pl/program/>

Czwartek, 7 XI

Przed rozpoczęciem obrad zebrani uczcili minutą ciszy pamięć prof. Henryka Markiewicza, wybitnego uczonego i wieloletniego pracownika IBL PAN, którego pogrzeb odbywał się tego dnia w Krakowie.

Obrady otworzył Dyrektor IBL PAN, prof. dr hab. Mikołaj Sokołowski. W imieniu organizatorów zebranych powitał prof. dr hab. Andrzej Dąbrówka, który wygłosił referat wprowadzający (*Autorstwo uczestniczące*), w którym sproblematyzował tematykę konferencji. Wystąpienia w sekcji **Teoria** kontynuowały ten wątek rozważań: prof. dr hab. Jerzy Bobryk (IP PAN), odniósł teorię czynności i wytworów do zagadnienia twórczości artystycznej w epoce technologii cyfrowej, dr hab. Ewa Szczęsna (UW) skupiła się na zagadnieniach związanych z poetyką tekstów elektronicznych, zaś dr Krzysztof Gajewski (IBL PAN) omówił Wikipedię jako narzędzie i przedmiot badań literackich.

Sekcję **Edytorstwo** poświęcono problemom edycji naukowych w dobie internetu. Dr hab. Wojciech Kruszewski (KUL) przedstawił wybrane problemy związane z edycją dzieł literackich, zwracając uwagę na zagrożenia, z którymi mogą się zetknąć niekompetentni czytelnicy. Mgr Aleksandra Wójtowicz (IBL PAN), wskazała na możliwości wykorzystania narzędzi nowych mediów w tworzeniu edycji krytycznych. Dr Michał Noszczyk zaprezentował autorski projekt dydaktyczno-badawczy, polegający na przygotowaniu edycji wariantowej tekstu.

W sekcji **E-dukacja** omówiono zagadnienia związane z kulturą uczestnictwa w dydaktyce. Dr Aleksandra Dziak (KUL) rozważyła korzyści i wyzwania związane z włączeniem tekstów kultury uczestnictwa w obręb dydaktyki polonistycznej. Dr Marta Zimniak-Hałajko (UW), zbadała wpływ nowych praktyk komunikacyjnych na kształt dyskursu naukowego, zaś dr Ewa Turkowska (NKJO Radom), analizowała zagadnienie remediacji tekstu lirycznego w kształceniu literackim.

Dwie sekcje genologiczne poświęcone były najnowszym gatunkom kultury uczestnictwa. W sesji **Genologia I** przyjrano się demotywatorom (dr Halina Kudlińska, UŁ), analizowano *fan pages* (mgr Karina Jarzyńska, UJ) oraz gatunki telewizji internetowej (mgr Lidia Rudzińska, SWPS). W sekcji **Genologia II** dr Maciej Maryl (IBL PAN) przybliżył problematykę internetowej powieści w odcinkach na przykładzie blogu Sylwii Chutnik, dr Marta Więckiewicz (UWM) skupiła się na problemie strategii komunikacyjnych i relacji między autorem a odbiorcami blogów, zaś mgr Aleksandra Żurek przedstawiła językoznawczą analizę blogów gimnazjalistek.

W dwóch sesjach pod tytułem *Wspólnoty* zanalizowano kolektywne działania w sieci. Mgr Barbara Kulesza-Gulczyńska (UAM) przedstawiła referat poświęcony praktykom wspólnotowego pisania i krytyki w sieci na przykładzie analizatorni. Zbliżoną problematykę omawiał mgr Michał Koza (UJ), analizując pragmatykę i politykę internetowych mikrowspólnot interpretacyjnych, skupionych wokół internetowych memów. Tej formie twórczości poświęcony był także referat mgr. Pawła Lewandowskiego (UWr), który badał fenomen memów polandball, stanowiących ironiczny komentarz do polskiej pamięci zbiorowej. Rozumieniu charakterystycznych dla internetu praktyk komunikacyjnych (na przykładzie dyskusji z platformy blogowej) poświęcony był referat dr. Janusza Bohdziewicza (AP). Dr Piotr Sobolczyk (IBL PAN) na przykładzie badania forów internetowych omówił recepcję polskiej literatury homotekstualnej. Mgr Katarzyna Lisowska (UWr) analizowała kulturę uczestnictwa w prozie podejmującej tematykę homoseksualną.

Pierwszego dnia konferencji odbyła się także dyskusja panelowa *Digital Humanities in Poland: Perspectives and Challenges*. Prof. Marko Tadić (University of Zagreb) wygłosił referat wprowadzający, poświęcony roli infrastruktur badawczych w naukach humanistycznych. W dyskusji udział wzięli goście i współpracownicy CHC IBL PAN: prof. Marko Tadić (University of Zagreb, European Science Foundation), dr Maciej Eder (UP), dr Maciej Piasecki (PWr, CLARIN-PL), dr Jan Rybicki (UJ, European Association for Digital Humanities), mgr Piotr Wciślik (CHC IBL PAN/ Open Society Archives at the Central European University). Dyskusję poprowadził kierownik CHC IBL PAN, dr Maciej Maryl. Podczas dyskusji omówiono wyzwania, jakie stoją przed nowo powołanym Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN. Prof. Tadić sformułował postulat utworzenia w Polsce towarzystwa humanistyki cyfrowej, które mogłoby pomóc w konsolidacji środowiska.

Piątek 8 XI

W sekcji *Czytelnik* przyglądano się przemianom praktyk lekturowych pod wpływem nowych mediów. Dr Bogdan Balicki (US) zaproponował redefinicję głównych zagadnień badań komunikacji literackiej w świetle empirycznej nauki o literaturze. Dr Agnieszka Przybyszewska (UŁ) skupiła się na roli odbiorcy w wybranych przykładach literatury nowomiedialnej. Wątek ten kontynuował mgr Antoni Michnik (UW) na podstawie analizy interaktywnych teledysków.

W sesji poświęconej *Transmedialności* skupiono się na tekstach funkcjonujących w różnych porządkach medialnych. Mgr Dominik Antonik (UJ) przedstawiał medialną obecność Wisławy Szymborskiej w kategoriach wciągania odbiorców do literackiego świata przez

różne instytucje. Mgr Urszula Pawlicka (UWM) przedstawiła analizę prozy konwergencyjnej na przykładzie powieści Wojciecha Bruszeńskiego *Big Dick*, zaś mgr Łukasz Mirocha (UW) badał wpływ cyfrowej formy tekstu na jego estetykę i funkcjonowanie w kulturze.

W sesji na temat *Fan Fiction* analizowano różne wymiary tego zjawiska. Ewa Nowel (UAM) zaproponowała problematyzację teoretyczną zjawiska i ulokowała je w kontekście rozważań na temat sztuki, znaku i obiegu artystycznego. Mgr Agnieszka Oberc (UWr) badała sposób, w jaki fani przetwarzają oryginalne postaci w swoich utworach. Mgr Aleksandra Szymił (UAM) skupiła się na gatunku slashu, analizując go pod kątem kobiecych wspólnot pisarsko-czytelniczych. Mgr Anna Perzyńska (IPS) przybliżyła problematykę aktywnego odbioru na przykładzie fanowskiej recepcji świata przedstawionego w serii o Harrym Potterze.

Sekcja *Dystrybucja* skupiona była na zagadnieniach związanych z wpływem kultury uczestnictwa na rynek książki. Dr Bernadetta Darska (UWM) analizowała zjawisko blogerów książkowych, zaś mgr Katarzyna Trzeciak badała strategie marketingowe związane z darmową dystrybucją e-booków na przykładzie wydawnictwa "Pies Łańcuchowy".

Prof. dr hab. Andrzej Dąbrówka i dr Maciej Maryl zamknęli konferencję w imieniu organizatorów.

Nagrania referatów dostępne są na stronie internetowej <http://kulturauczestnictwa.waw.pl/>. Organizatorzy planują wydanie tomu pokonferencyjnego w 2014 roku.

Opracował Maciej Maryl